

Казки про мудрість

Молодильна вода

Молодильна вода Був один цар і мав трьох синів. Два були розумні, а один дурний. Той цар був уже в глибокій старості. Одної ночі мав він красний сон: снилося йому, що є така вода, коли вмитися нею, то можна стати молодим. Рано пробудився він, став оповідати своїм синам і сказав: — Котрий з вас дістане мені тої води, половину царства матиме.

Відозвався старший син:

— Я вам, тату, дістану води тої.

Зараз наказав майстрам робити корабель. В той час зробили корабель. Взяв він собі кілька жовнірів і поїхав за тою водою.

Вже рік немає його. Середульший син каже до тата:

— Я їду, аж я вам, тату, тої води дістану. Поїхав і другий.

Нема і того вже рік, а старшого два роки. Тепер каже третій:

— Тату, я поїду, аж я вам тої води дістану. Відповідає йому тато:

— Іди, дурню? Ті розумні поїхали та й стільки часу їх нема. Почав просити тата. І дозволив йому цар їхати. Поїхав він, взяв собі лиш два стареньких жовніри.

Ну, їдуть вони морем, їдуть місяць, ба й два місяці, нема ніде чужої землі, їдуть далі, зобачили гору, таку високу, що аж страшно дивитись на неї. Каже царевич до своїх вояків:

— Будемо під нею ночувати.

Приїхали під неї, стали і уздірили світло в тій горі. Прив'язали корабель, а царевич пішов до того світла. Приходить туди, бачить старичка і каже:

— Добрий вечір, татуню!

Старичок відповів йому і питається, звідки він там узявся. Той почав йому розказувати всю правду, який татові сон снився за воду.

Каже йому той пустельник:

— Є така вода, але далеко: я тут уже сто років живу, а ще не видів я ні пташки, ні мурашки, аж тебе перший раз. Що б тобі подарувати? Подарую тобі це весло — що раз погорнеш ним, то й сто миль проїдеш.

Подякував старичкові, а старичок каже:

— їдь попід цією горою, там іще моїх два брати сидять (живуть), щось і вони подарують тобі.

Подякував і поїхав.

Приїхав до другого знов надвечір. Приходить до другого старичка і каже:

— Добрий вечір!

Відповів йому старичок і питає його так, як той перший старий.

Він і тому всю правду каже. А старий йому відповідає:

— Є вода, але ще далеко. Двісті років тут живу, не видів нікого, аж тільки ти до мене в гості прийшов. Треба тобі щось подарувати. На тобі ця сопілочку. Як приїдеш до тої води (а та вода на дуже високій горі), то заграєш, і все зсунеться на долину.

Взяв царевич ту сопілочку і пішов. Але як відходив, казав йому той дідок:

— Їдь до мого найстаршого брата, він також тебе нагородить, а як усе зробиш, позерни до нас звідти.

Він пообіцяв, що поверне.

Поїхав королевич до третього старичка. Приїздить він до нього, той старичок вздрів та й каже:

— Де (куди) ти, королевичу, в далеку дорогу пустився? А він зачав розповідати, що за молодильною водою татові. Старик каже йому:

— Є вода молодильна, вже не дуже далеко. На ж тобі три пляшечки: як приїдеш до тої води, набереш одну, буде миша,— кинь; набереш другу, буде щур,— кинь і другу; набереш третю, буде чиста,— сховай!

Ще каже:

— Королевичу дорогий, триста літ тут живу, не видів ні пташки, ні мурашки, аж тебе перший раз бачу, то прошу тебе, королевичу, будеш вертатись назад, вступи знов до мене.

Ну і поїхав. Приїздять під гору, як подивився на неї, а вона така висока, більше як тисячу сажень. Наказав відіхати кораблем трохи, вийняв ту сопілочку, що йому дав старичок, як заграв у неї, а гора ізсунулася на долину. Приїздить королевич до берега, виходить з корабля, бере одного вояка з собою і йде на ту гору. Приходить до криниці, зачерпнув однією пляшечкою — є миша,— кинув; зачерпнув другою — ЩУР,— знову кинув; зачерпнув третьою — чиста вода,— сховав її до кишені.

Ї де уже звідти, дивиться: такий палац — самим сріблом і золотом оббитий, що він аж здивувався та й каже до того вояка:

— Мій тато який багатий і не має такого палацу, ану зайду подивлюся.

Приходить до палацу, відкриває, входить до покоїв. В одному покої лежить сіно, в другому — жито і пшениця в великих мішках. Входить до третього покою — стоїть стіл, на нім стоїть три пляшки вина і лежить три хлібини. Сідає коло столу, п'є з одної пляшки і крає одну хлібину, п'є з другої, крає і другу хлібину, і так третю, і хліба знов, напився і наївся.

Дивиться — лежить панночка в ліжку, спить.

Будить і будить — не встає. Що робити? Бере перо в руки, пише картку, що такий-то був тут. І виходить до корабля; сідає і їде додому, утішений тим, що є вода.

Як раз погорне веслом, то сто миль проїде, їде він, їде і приїхав до заклятої гори і вздрів здалека своїх братів на ній, що вже там пасуться, бо не було у них ні хліба, ні до хліба.

Тоді крикнув він до них:

— Видите аж я татові дістав молодильної води. Ну, ходіть уже додому і нате вам їсти.

Посідали разом і їдуть. Але старші радяться між собою.

— Тато нас похвалять за воду,— каже старший до середульшого,— будемо татові казати, аби зробили бал, та й, може, уп'ється найменший, а ми вкрадемо у нього ту.ю воду. Інакше як з'явимося на очі татові?!

Той сарака дуже струджений (стомлений) заснув. Брати добралися-таки якомсь до тої шклянки і вкрали, а йому положили другу.

Приїжджають додому, каже той наймолодший:

— Аж я вам, тату, дістав воду. Тато каже:

— Ану, дай, умюся! Дав той сарака, умився тато — однаково старий.

Тепер кажуть ті:

— Що ви, тату, дивитесь на дурного! То ми воду дістали, а не він.

Дали татові, умився — став молодий.

Тоді тато так зненавидів того наймолодшого, що він не може вдержатися коло тата. Такий став він татові бридкий, що не хоче тато й дивитися на нього. Біда йому...

Одного разу пішов тато з мамою на прогулянку і забули ключі від каси. Наймолодший син взяв три череси, набрав повні самих червоних дукатів. (А тато уже наказав старшому синові, аби стратив наймолодшого.) Той царевич обперезався одним чересом наголо, другим поверх сорочки, а третім поверх камізельки і хотів іти в світ. Коли входить кат до покою і каже:

— Прошу царевича, підем на полювання. Той царевич утішився і каже:

— Зараз ідем. (Гадав, що тато подобрішав до нього). І пішли. Ідуть лісом, зайшли уже далеко.

Тепер каже той кат:

— Знаєте, королевичу, що з вами маю робити? Питається той:

— Що?

— Маю вас стратити. Царевич відповідає йому:

— Знаєш що, маємо тут пса, серце з нього виймем, а я палець дам утяти. Я до тата не признаюся ніколи.

І так зробили.

Царевич замотав руку, на якій відрізали палець, і пішов у світ. Той кат взяв серце і палець, приніс і віддав цареві.

Пішов царевич далеко в світ і найнявся до одного купця, який мав три кам'яниці. Перепродував різні речі, пустив дешево все. Як почули люди, що так дешево, то йшли дуже покупці. Спродав він все до вечора і замкнув склеп. Тоді зняв з себе черес червоних дукатів і додав до виручки.

Прийшов додому, пан його питає:

— Чому прийшов?

А він відповідає, що спродав все. Пан здивувався:

— Там речі лежали понад два роки, а ти за один день спродав?

Прийшов гроші рахувати, порахував і каже:

— Якби мені ще і тих два склепи так продати... Але там пробудилася та панночка, якій він залишив картку, коли воду брав, і пише вона до його тата, аби царевич приїхав до неї, а тут його нема...

Тепер цар просить того ката, що царевича мав стратити:

— Може, ти його не стратив?

Той відповідає, що ні. Тоді цар розписав по краю, де є такий без мізинного пальця, аби дали йому знати. Ксьондзи оголошували то по церквах, і той купець відозвався, що є в нього. Зараз подали диліжанс, і він поїхав.

Тато як уздрів його, обцілував.

От сів царевич у свій корабель і поплив. Припливає під гору, як заграв у сопілочку,— гора зсунулась, він вийшов і забрав панночку.

Приїхали до його тата, побралися, погостилися і відїхали до свого дому.

Тепер живуть собі, уже й синок у них є.

Одного разу синок розплакався. Батько не міг нічим його забавити і дав йому свою сопілочку, щоб дитина собі грала. А сам узяв стрільбу (рушницю) на плечі і пішов у ліс на полювання, та й забув сопілочку тую, що від неї гора зсувалась.

Вертається назад додому, а гора стала знов висока. Вздрів, що вже не вилізе на гору.

Та й пригадав, що мав три сестри. Він собі гадає: «Десь вони тут недалеко». Пустився в дорогу.

Іде, знайшов одну сестру, наймолодшу. Приходить на подвір'я, а там миша з карабіном бігає.

Вийшла сестра, оборонила. Почав він їй розповідати все, як було, та й каже:

— Сестри, я хочу знати, де інші мої сестри. Вона йому каже:

— Іди, миша тебе поведе.

Іде миша спереду, а він за нею. Приходить до другої сестри, а там Щур з карабіном. Щур підбіг до нього, сестра вийшла, оборонила. Увійшли до хати. Розповів і цій так, як тій сестрі, і каже:

— Я був би радий знати, де моя старша сестра. Вона каже:

— Ці двоє звірят тебе поведуть.

Привели його до найстаршої сестри. Дивиться, а там кіт з карабіном. Кіт нявкав, вона вийшла, оборонила. Увійшли до хати, почав розповідати всю правду: як він їздив за водою татові, як оженився, як пішов на полювання, все розповів. Вона каже йому:

— На тобі цих трое звірят, як вони тобі не дістануть тої сопілки, то ніхто тобі вже не дістане.

Взяв він їх з собою і пішов з ними до тої гори. Прийшов і каже:

— Ідїть, лїзьте на гору.

Пішли, аж треба було трохи через воду плисти, забрав кіт усіх звірят на себе і поплив. Вилізли на гору. Каже кіт до миші:

— Ти верти діру малу, а щур за тобою більшу. Провертіли, прогризли двері, взяли сопілку і пішли. Приходять до води, взяв кіт на себе знов обох і пливуть. Щур сів котові на середину спини, а миша на голову і пливуть. А миша з радості бігає по голові, кіт хотів сказати «Сиди тихо!» — та тільки розкрив рота, а сопілка і впала у воду. Вийшли на берег і сваряться. Питає їх царевич:

— Є сопілка?

Вони кажуть, що втопили.

А він каже їм:

— Як не буде, то я вас поб'ю. Пішли вони понад берегом, і найшов кіт рака, схопив його лапами, а рак каже:

— Королевичу, не їж мене, бо я маю дрібні діти! А він відповідає:

— Знайди мені сопілку, що я втопив, тоді не з'їм. Рак пішов, шукає, нема. Виходить і каже:

— Нема!

Кіт посварився на нього і каже:

— Іди шукай, бо як не знайдеш, то я тебе розірву на шматки, де б не був, то знайду!

Пішов рак і знайшов. Виносить. Взяв кіт сопілку і віддав царевичу. Як заграв той царевич, гора зсунулася, і він увійшов до свого палацу...

І з того часу жили вони собі в добрі.